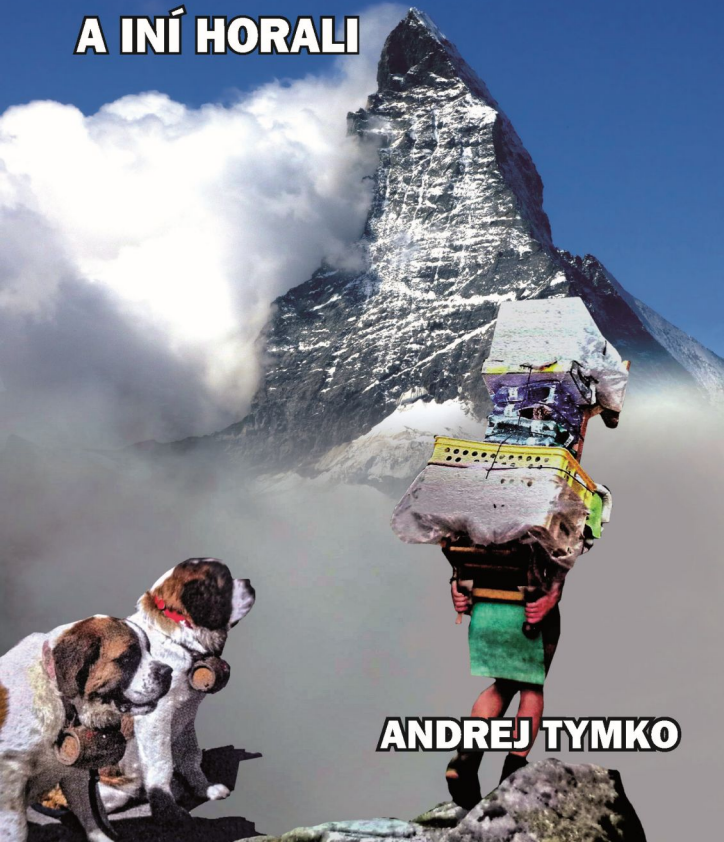

TATRANSKÍ, ALPSKÍ, HIMALÁJSKI NOSIČI A INÍ HORALI

ANDREJ TYMKO

Andrej Tymko

**Tatranskí, alpskí
a himalájski nosiči
a iní horali**

2024

**KNIHA VYDANÁ
S FINANČNOU PODPOROU
MESTA VYSOKÉ TATRY**

Redakčná úprava: Martina Petránová
Grafická úprava: Andrej Tymko
Náklad: 1000 ks
Tlač: Tlačiareň Kežmarok GG, s.r.o

ISBN: 978-80-570-6898-3

Motto:

*Moja generácia sa z hôr pomaly vytráca,
no naše príbehy musia žiť ďalej*

Podakovanie

Muchas gratias patrí môjmu priateľovi, čestnému krstnému otcovi tejto knihy, padrino honorario, Alexandrovi Luczymu, čistokrvnému horalovi a zručnému kolážistovi, za jeho príbehy a koláže a veľká vďaka patrí aj všetkým osobnostiam, ktoré si na týchto stránkach otvorili dušu a ponúkli nám pohľad na ich profesionálny život. Zároveň sa chcem poďakovať aj mojím companerom, redaktorky Martine Petranovej, za jej precízne chirurgické operácie textov a Lubošovi Radičovi za odbornú pomoc vo finálnej fáze prác na tejto knihe.

Moje horské ego v kocke

V Tatrách som sa našiel. Skalnatý svet bol mojím druhým domovom. V dvadsiatke som už mal na konte 30 výstupov na Gerlach. V jeden deň dokonca dvakrát. Ten druhý bol nočný. Naposledy som sa na ten úžasný vrchol vydriapal v 65-ke. Vyše 12 rokov som fungoval cez neben džob ako tatranský šerpa na Terynku a Nálepku. Nejaká pozoruhodná storry? Za jeden deň som sa otočil s nákladom na Teryho chatu tri krát. Vskutku náročný výkon. Odžil som si skvele roky v Tatrách, v Alpách a rôznych zaujímavých destináciach tejto planéty. Hory mi otvorili oči, odhalili mi tie pravé hodnoty, vyformovali ma podľa svojho gusta a darovali mi mnohé hlboké zážitky. Niektoré som pretavil do kníh Tatry, nosiči a iné živly, druhotiny Prachy, úskoky a podrazy a tejto publikácie. Moje vierovyznanie? Každá existencia ma predurčené svoje poslanie. Ten kto ho objaví a naplní, má šancu vyšplhať sa až ku tomu najvyššiemu ja. Šťastičko? Cesta k nemu vedie cez Božie zákony a čestný život. Práca je zmyslom existencie a podporuje zdravie. Dobro a láska sú silnejšie ako zlo. Kým sníváš, žiješ. Chceš zmeniť tento svet? Začni od seba.

Úvod

Peter Petras, chatár z Rainerky raz prehlásil: „Naša generácia sa z hôr pomaly vytráca, avšak naše príbehy musia žiť naďalej“. Skvelá motivácia, ktorá u mňa stále funguje. Po knihách *Tatry, nosiči a iné živly*, druhotíne *Prachy, úskoky a podrazy* sa zrodili ďalšie príbehy z nosičského prostredia. Poviedky som spracoval podľa skutočných udalostí. No popravde. V dvoch, troch príbehoch som reálne jadro prifarbil podľa vlastného gusta. Medzi epizódy som prepašoval aj zopár reportáží s pravými Tatrancami ako sú chatári, horskí vodcovia a iní horali.

Ako šerpa a tulák po skalnatom svete som poznal mnohé príťažlivé, avšak i záludné miesta vo Vysokých Tatrách. Neraz mi však vrtalo v hlave ako sa nosilo napríklad v Alpách či Himalájach. A tak som začal pátrať po zdrojoch nosičského remesla v iných lokalitách.

Osobitnú kapitolu predstavujú *Alpskí šerpovia*. Asi pred pätnástimi rokmi som navštívil v Mníchove múzeum, ktoré sa špecializuje na Alpy, históriu horolezectva a alpinizmu. Avšak ovládlo ma tam hlboké sklamanie. Nenašiel som žiadnu literatúru o nosičoch. Objavil som len zopár obrázkov chlapov s krosnami na chrbte. Pod nimi bol uvedený len stručný komentár. No nikde ani štipka histórie o šerpovskom remesle. Vo švajčiarskych Alpách som vyšliapal na známe vysokohorské chaty Hörnli Hütte, Monte Rosa a iné. A výsledok? Po miestnych šerpoch ani stopa. Lanovky, helikoptéry a masový turizmus vyhnali nosičov z hôr. Až po čase som objavil svetielko v temnotách. Knihu *Alpský šerpa*, ktorú publikovali dvaja Nemci z Berlína. Autori v nej detailne popísali pomery nosenia v lokalite Oberes Iseltal v rakúskych Alpách. Zistil som, že vysokohorskí nosiči tam mali podobné podmienky, aké boli v Tatrách. Avšak boli aj rozdiely. Alpské vrcholy sú vyššie, doliny podstatne dlhšie, chaty vzdialenejšie od civilizácie, nosenie je náročnejšie. A ešte čosi. Horali používali na transport nákladu aj kone, či mulice.

Ďalšiu pasáž tvoria *Himalájski šerpovia*. Nosenie v Himalájach malo celkom iný charakter. Súviselo s „dobýjaním“ vrcholov. Šerpovia boli odjakživa dôležitou súčasťou výprav. Nepoužívali klasické krosná, ale kusy expedičného materiálu sa vynášali na pleciach, na hlavách a podobne. Väčšinou išlo o nosičov ad hoc podľa plánovaných výstupov. V minulosti boli zle odetí, obutí, tí najchudobnejší využívali iba bosé nohy. Avšak

~~~~~
tí zdatnejší boli vyhľadávajú výpravami a vystupovali do tých najvyšších táborov, niektorí dokonca na vrcholy hôr ako napríklad sirdár Tenzing Norgay, ktorému prischol titul Snežný tiger. Podrobne som to rozobral v kapitole Himalájski nosiči.

Vrátim sa k horalom v Tatrách. Quo vadis? Kto sme a kam kráčame?

Tlupa kompanerov s rovnakým vierovyznaním, odchovaných v drsnom skalnatom svete, odkojených matičkou horou a posadnutých Tatrami, ktoré nám poskytli kopec priestoru na všelijaké dobrodružstvá.

Zrejme to bolo osvietenie zhora, dostali sme šancu a my sme sa jej chopili. Odžili sme si kus histórie v úžasných horách. V tej očarujúcej realite sme boli ďaleko od špiny a zlých vzťahov, ktoré vládnu tam dole. Neboli sme svätí, no proti našej vôli krása, sila a čistota hôr každým dňom prenikali čoraz intenzívnejšie do hĺbky duše. Po čase prerástli až do jadra a vyformovali naše ego a hmotu do citlivého tvora so slušným fyzickým potenciálom.

Boli sme hrdí na svoje remeslo. Ak k nemu raz pričuchneš, zamiluješ si ho navždy. Dobrovoľne sme sa nechali zotročiť drinou, ktorá nás zakaždým očistila a posilnila. Neraz sme museli bojovať so živlami, zákonmi zemskej gravitácie a sebou samými. Naučili sme sa veriť vlastnému telu a psychike, odhalili sme v sebe rezervy, o akých sme predtým nemali ani páru. Po čase sme si vybudovali pevný bod pod nohami, z ktorého sme sa odrazili ďalej. Opojení čarom skalnatého sveta, šmrncnutí horskou divočinou sme v pokore znášali vrtochy tatranských démonov, každým dňom silnejší a odolnejší sme plnými dúškami vstrebávali ten plnohodnotný život, neraz až na hrane.

Občas prišli chvíle, keď bolo treba zaťat zuby a zabrať na doraz. Tá drina preverovala charaktery a zliepala jednotlivcov do homogénnej rodiny odolnej nielen voči vyčíňaniu živlov, ale aj ľudským vrtochom.

Vynášky sme vnímali ako bežnú prácu. Avšak existovali aj výnimky, ktoré si vyžadovali maximálne nasadenie. Napríklad, keď na krosnách zakotvilo nadrozmerne bremeno. Inak systematické nosenie si vyžadovalo nielen telesnú silu, ale aj morálno-vôľové vlastnosti. Našťastie sme objavili výdatný zdroj energie. Šerpovčina pôsobila ako prameň živej vody. Z jedného dúška sa dalo fungovať celý deň. Slabí odišli, silní ostali. Robili sme to, čo nás skalnatom svetebavilo, naplňalo spokojnosťou, ba až šťastím.

Popri drine bolo to plahočenie často presiaknuté čistokrvným humorm, ktorý privádzal bránice do vytrženia. Kúzelné účinky hôr do nás

pumpovali dobrú energiu a kvantum rozdivočených hormónov. Preto všemocnej erotike nerobilo žiadne násilie, aby v skalnatom svete zapustila hlboké korene. Občas na chatu zabľúdili všelijaké babenky, aj také krv a mlieko s bujnými krivkami. Hriešne plamienky v očiach a mladá krv dokázali chlapov dokonale motivovať. Horalí odjakživa trpeli na svieže, veselé, zmyselné baby a na iskrivé zážitky. Babenky zase disponovali talentom vysať z nich aj tú poslednú kvapku mužnosti. V intímnom rauši neraz priznali, že v týchto vrstevniciach srdce horí žiarivejším plameňom ako v doline, človek je nabitý zvláštnou energiou, atmosféra má štavu a endorfíny sa tu dokážu rozšantiť ako v máloktorom inom kútiku na svete.

Túto intímnu pasáž som sa pokúsil priblížiť v kapitole *Šerpovské dýchanky, aneb Freude, Freude, Freude, raz na teba dôjde*.

Mal som šťastie na ľudí, na dobrých kamarátov, na pravých horalov, akými boli napríklad Laco Kulanga, Belo Kapolka a stále sú Peter Petras, Jaro Švorc, Alexander Luczy, Juraj Janda a iní orazení horskí vlci, vskutku vzácne osobnosti, ktoré si oddreli väčšinu života v skalnatom svete konfrontovaní s mnohými extrémnymi situáciami.

Prezradím vám jedno tajomstvo. Viete, prečo tí praví horalí nehrešia, nenadáávajú, neklamú? Lebo Tatry sú ich posvätným chrámom. Ich vierovyznanie formovali čistota, krása a charakter hôr, ktoré im presiakli hlboko do duše – a preto im to ich horské náboženstvo jednoducho nedovolí.

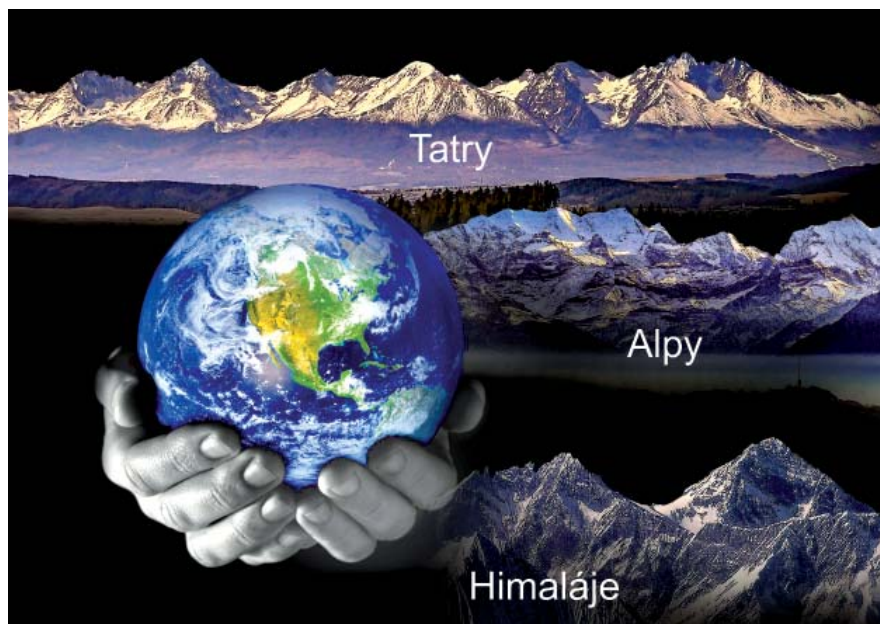
Dokážete si ešte spomenúť na také hodnoty ako česť, charakter, morálka, nezištná pomoc či láska k blížnemu? Objavili ste na Slovenku nejaké pozitívne vzory, ktoré vo vás prebudili vieru v dobro i spravodlivosť a zažali vo vás plamienok na čistý plnohodnotný život? Dokážete sa ešte zorientovať v súčasnom svete dezinformácií a klamstva? Na nasledujúcich stránkach vám ponúkam pohľad do duše našich a svetových horalov, na život v tvrdom skalnatom svete ešte neskazenom peniazmi, mamonou a honbou za ničotou. Možno v mnohých z nich objavíte také hodnoty a vzory, ktoré zjavne absentujú v tom uponáhľanom skazenom svete, v ktorom sa začína presadzovať divoký imperializmus, vojny a násilie.

Hovorí sa, že dnes je to v Tatrách iné ako kedysi. Odpoveď na túto otázku som hľadal u starých horalov, no aj súčasných nosičov, chatárov, horských vodcov a iných múdrych autorít, ktoré som vyspovedal formou reportáže. Získal som autentické postrehy so skvelou výpovednou hodnotou dokumentujúcou ich pohľad na súčasný a minulý skalnatý svet.

Okrem chatárov, nosičov a sexi babeniek lietajú po horách aj všelijakí

vandrovníci, horolezci, za ich pätami záchranári, občas sa do cesty priple-
tie i nejaký medveď, líška či kamzík. Všetky tie stavovce sú poprepájané
horskými nitkami a nejednou spoločnou udalosťou. V osobitnej pasáži
Huňáč a my som sa prostredníctvom viacerých zasvätených pokúsil dať
odpoveď na aktuálny problém.

Na záver si dovoľujem vysloviť už iba jedno prianie. Aby vám nasledu-
júce riadky priniesli zábavu, poučenie a radosť z čítania.

***Hory. Čo majú spoločné? Ponúkajú zdravie, silu, pozitívnu energiu,
lásku a hlboké zážitky. Koláž: Alexander Luczy***

Vynáška

Pyramída nákladu sa priami na skale
a hlavou letí povel pevnej vôle.
Sily sa koncentrujú do jediného bodu,
na prvé vyšľapnutie do ringu.
Popruhy sa ostro zakusujú do ramien,
ťažka gravituje, prudko tlačí do kolien.
Krok nabieha po známej partitúre do rytmu,
pľúcne mechy fučia, akoby išli na paru
a za krosnami sa vlečie tieň,
odplahočené kilá deň čo deň.
A z vysokých vrchov a hlbokých morén
až na dno duše letí známy refrén:
„Hej hory, hory, drsné hory so žulovým hrebeňom,
v srdci láska horí neuhasiteľným plameňom,
pod nohami slaný chodník vydĺždený lopotou,
v tom ťažení sa dvaja bijú, otročina so strminou.
Štreka rastie, naberá strmý kurz,
cucia sily ako pijavica krv.
Odpor žuly mohutnie a silnie,
nastal okamih na ťažké zbrane.
Boj stúpa až ku hrane,
kto z koho, no sily sú už na dne.
Ťarcha postupne naberá na hmotnosti,
popruhy drásajú všetky nerovnosti,
zodratú kožu akoby pálil rozžhavený drôt,
naprieč egom preniká bolesť ostrá ako hrot.
Vlákná muskulatúry sú čoraz tuhšie
a zmorené nožiská ťažšie a ťažšie.
Krv divo búši do spánku,
súboj len pomaly traverzuje po Hangu.

Blíži sa čas na záverečné účtovanie,
vôľa ožíva a vytrvalo povzbudzuje:
„Nikdy si to nevzdal. Nikdy.
Ani teraz ťa to nezlomí.“

Zázračné slová zaberajú, napínajú svaly,
krosná praskajú pod náporom čerstvej sily,
metráže za chrbtom sústavne pribúda
a to bremenisko ako taká obluda,
sa driape vyššie a vyššie a stále dopredu,
až tu odrazu už čuť tikot posledného štandu.
Reťazec ťažkých krokov pretína kótu 2015 m
a z vnútra chaty sa ozýva známy refrén:
„Hej hory, hory, drsné hory so žulovým hrebeňom,
v srdci láska horí neuhasiteľným plameňom,
pod nohami slaný chodník vydláždený lopotou,
v tom ťažení sa dvaja bijú, otročina so strminou.“

Hlboké ticho naplňa skalnatý fliačik planéty,
nádherný kút Vesmíru z pravého šťastia ukutý,
priestor prerastený množstvom skutočnej driny.
Unavený pohľad letí ponad urazené strminy
a v hlave sa rodí poznanie sladké ako bozky panny.
Je dobojované. Víťazstvo, ktoré hojí všetky rany.
Tá vzácna chvíľa preráža cez ostré hrany,
silnie čoraz viac a viac, otvára všetky brány,
endorfiny pretekajú zhora dole a na všetky strany,
dosýta sýtia ten skvelý moment,
pre ktorý sa oplatí žiť a plahočiť,
v tom úžasnom svete driny a boľavého šťastíčka,
v ktorom si zašantili šerpa a jeho vynáška.

*Štreka na Terynku. Dá sa na nej otočiť s vynáškou trikrát za deň?
Mne sa to podarilo. Odhalil som pritom tajomstvo ako vyzerá drina
vyžmýkaná do poslednej molekuly. Podrobne som tú storry popísal
v mojej prvotine. Foto: Andrej Tymko*

A. Tatranskí nosiči

Medzi štyri základné elementy existencie ľudstva patria zem, vzduch, voda a oheň. Vo Vysokých Tatrách k nim horali priradili ešte aj horského nosiča. Ak chýba jeden z nich, je to signál, že spoločnosti hrozí vážny problém.

Dôverne poznám drinu pod krosnami. Nosil som v lete, v zime, za dažďa, za búrky, v snehovej metelici aj v noci. Svoje skúsenosti som priblížil v knihe *Tatry, nosiči a iné živly*. Šerpa ako živel? Prečo? Preto, že keď sa o mňa v hangu oprel desný vetrisko, zakontroval som mu vôľou, silou, kondíciou, húževnatosťou, aby som sa mu nielen vyrovnal, ale ho aj s takými prekážkami ako kilá na chrbte a strmina svahu pod nohami prekonal.

Nosič. Aké jednoduché slovo. A čo je za ním?

Ľudský tvor ztročený drinou, ktorý to plahočenie s bremenom vskutku miluje, aj keď má z neho do krvi odreté ramená, napriek premočeniu, premrznutiu, bolestiam, napriek strmine, ktorá z neho vycucá poslednú molekulu energie, napriek démonom hôr, ktorí mu podkladajú pod nohy kopec prekážok, napriek skrytým nástrahám, nevyspytateľnému nečasu, napriek všetkým slabostiam, ktoré ho zvädzajú predčasne zložiť náklad, napriek tomu všetkému vždy rešpektuje základný šerpovský zákon. Vytrepať bremeno na chatu za každú cenu. A keď zapichne poslednú bodku za vynáškou, tak ho ovládne obrovský pocit víťazstva, ktorý ho povznáša nad všetky pozemské starosti, pretože v tom okamihu už necíti žiadnu bolesť, len tie úžasné emócie, pre ktoré sa oplátí bojovať a žiť tu, v týchto skvelých horách. To plahočenie prináša aj vedľajšie účinky. Výborný fyzický fond, jasnú myseľ, nadhľad nad vecou, pružnosť pri riešení problémov, ušľachtilé ideály, pevný charakter, vôľu vybudovanú na žulových pilieroch, pokoj a vyrovnanosť.

Cez tú otročinu sa do krvi prediera i úcta a pokora k tým jedinečným horám, pretože človek je jednoducho nimi skrz-naskrz prerastený a nedokáže byť iný ako sú ony samé. Čím viac v nich drie, tým viac mu ich krištáľovo čistá duša a ich praveká múdrosť dovolí preniknúť hlbšie k jadru pravdy, ponúka mu poznanie, ktoré ho sústavne posúva dopredu a odhalí mu to, čo pre mnohých civilistov ostáva zastreté po celý život.

Niektorí nosiči vydržali v horách celý život. Z mnohých sa stali chatári. Takými príkladmi sú tatranské legendy ako Laco Kulanga, Peter Petras či Viktor Beránek.

Symbole Tatier, nosič a kamzík. Kým v nich existujú tie dva elementy, to znamená, že prirodzený naturel hôr ešte žije.

Laco Kulanga

Mnohí výnimoční ľudia opustili túto planétu, no ich osudy opriadli legendy. A tie stále žijú. Asi dvadsať rokov dozadu ma Laco prekvapil krátkou spoveďou.

„Odmakal som tu kus poctivej driny. Výzvy hory som premenil na činy. Veľa som dokázal. Verím, že ľudia budú na mňa dlho spomínať.“

Dosiahol vskutku extrémne výkony. Svoje úspechy prirovnal k výsledkom takých veľikánov, akými boli Miroslav Šatan a pár ďalších špičkových osobností. Vystihol to. Jeho meno sa skloňuje často. A nielen na horách. Natrvalo sa zapísal do histórie Tatier a u tých blízkych aj do ich sŕdc.

Spoznali sme sa ešte v tom starom dobrom svete, keď ľudia neslúžili zlatému teľatú a nehnali sa za chimérami. Laco nosil už nejaký ten rôčik na Térynku, ja som len začínal na Nálepke, terajšej Zamke. Chatár Laco Petrík mi dal šancu a mne sa splnil veľký sen. Študentský neben džob fungoval tak dvakrát do týždňa. No začalo ma to ťahať vyššie, do náročnejších podmienok. A tak som to skúsil. Podarilo sa mi presvedčiť Bela Kapolku, že by som obstál aj na Térynke. Zakrátko som sa stal Lacovým kompanerom. Nosil som iba cez víkendy a počas prázdnin, takže som bol na míle vzdialený od takých borcov, akým bol i Laco. Patril do tej absolútnej výkonnostnej kategórie. O ňom sa už vtedy tradovalo, že kým nemal na krosnách stovku, tak na vynášku ani nevyrazil. Boli to ťažké váhy, avšak keď sa šerpa roznoší, potom je to úplne iné. Hmotnosť bremena ani prekážky hory už nedusia svoju obeť tak silno ako na začiatku. Počas sezóny bol na Térynke obrovský frkot. No mimo nej nás fungovalo na chate len pár kusov. Večer sme zvyčajne hrali karty, alebo debatili pri čaji, šľukovali pocit voľnosti, nezávislosti, užívali si romantiku pri svite petrolejových lúčok ďaleko od ľudí. U Bela sa alkohol požíval zriedkavo. Laco toho veľa nenahovoril, vždy vážil slova. Zastával názor, že za chlapov majú hovoriť činy. Vynáška, znáška, pohľad do doliny, čarovné divadlo prírody mu vraj dali viac ako reči. Hovorieval, že tu je sám sebou, slobodný a šťastný. Pozná na chodníku každý kameň a počas výstupu ho zdravia kamzíky a svište. V hangu fungovala istá neobyčajná obyčaj. Jednorohý kamzík. Účinkoval tam, akoby bol strážcom doliny. Stál nehybne na chodníku a ustúpil až vtedy, keď ste sa ocitli priamo pred ním. Laco tvrdil, že v tom skalnatom svete dookola je veľká sila. Neskôr som pochopil, že pri drine pod krosnami, najmä pri ťažkých

Laco, kým si nenabalil aspoň stovku, tak sa do vynášky ani nepustil.

bremanách, sa vyparí kvantum energie a s ňou akoby aj chuť do reči. Avšak komunikačný fenomén vždy závisí od povahy človeka.

Nie je vynáška ako vynáška. Každá je iná. Bremenó tvorili najmä potraviny, koks, plynové bomby a iné komponenty. No popri nich fungovala u Laca jedna konštanta. Počas výstupu ho sprevádzal nerozlučný priateľ. Rádio, zakotvené na priečke pri hlave. Ja som vnímal to plahočenie pod krosnami ako nutnú drinu, no zároveň aj ako relax s príjemným vyžitím. Preto som radšej nasával tiché tóny skalnatého sveta ako hlas médií.

Lacove krosná. Aký pán, taký krám. Boli šité na mieru. Špecifické, nezvyčajne vysoké, popruhy voľné, tá štruktúra mu poskytovala obrovskú výhodu. Stačilo mu trochu si pričupnúť a mohol štandovať priamo na chodníku. No pauzoval málo. Mal svoje tempo a toho sa držal. Na preteky šerpov nechodil. To nebolo jeho gusto. Nenosil rýchlo, avšak vytrvalo a ťažké váhy. Taký malý Goliáš s veľkým bremenom. Na pretekoch sa súťažilo so šesťdesiatimi kilami. Tu nešlo o klasickú vynášku, ale takmer o beh s nákladom. Proste športový výkon. Smerovník na Hrebienku uvádzal orientačnú informáciu, že Téryho chata je vzdialená tri hodiny, no víťaz Maťo Maličký ju dal na pretekoch so šesťdesiatimi kilami na krosnách za hodinu a tridsať šesť minút a štyridsať sekúnd.

Takže trepanie bremien na chatu. Laco občas fungoval ako kúzelník. Musel zvládnuť aj fest náročné situácie. Napríklad také nadrozmerné bremenó. Obrovská kovová nádrž na vodu mala predurčené miesto na Térynke. Ihneď mu došlo, že sám je na ňu prikrátky. Napadlo mu staré, no večne živé príslovie.

V núdzi poznáš priateľa.

Získal piatich kamošov odchovaných na mlieku a slanine. Nádrž. Dĺžka takmer jeden a pol metra, čosi cez meter šírka. Proste také malé monštrum. Robota pre silné povahy a tvrdých chlapov. Sedemkilometrová štreka sa krútila náročným terénom. Úzky chodník, miesta málo, v ohyboch to bola fuška. Spočiatku to zvládali v pohode. No za Húpačkami chodník rámovali už iba skaliská a kosodrevina. V hangu boli ohyby užšie a strmšie, narástli do výšky. Ako jediný liek na tú boľáčku fungoval kaloricky výdatný tuzemák. Avšak v hangu tá tekutá energia vyšumela. A s ňou sa vyparila aj bojová mentalita Lacových kamošov. Skončili. Chlapi sľúbili, že vytrepú tú bedňu na druhý deň. No zakrátko sa jej chytili dvaja nosiči a pár brigádnikov z chaty. Avšak terén bol úzky, svah ostrý a postup pomalý. Laco sa rozhodol, že nádrž vytrepe hore na krosnách. O hodinku

sa vrátil s nosidlami, zafixoval kovovú bedňu na drevenú kostru a sám ju vyniesol až na chatu.

Keď sa na vtedajšej Chate kpt. Nálepku ujal šéfovania Lacov švagor, rozhodol sa aj on zmeniť zamestnávateľa. Nosenie bolo podstatne kratšie, asi tretina zo štreky na Térynku, preto sa tam vláčili ťažšie bremená. Ďalšia výhoda. Hrozby búrok, snehových metelíc či iné riziká boli menšie.

Po čase došlo k tragickej udalosti. Lacov švagor sa za veľmi podivných okolností zrútil s džípom z hlavného chodníka do rokliny. Pre vedenie Tatranskej správy účelových zariadení bolo obsadenie nového bossa na Nálepke jasnou záležitosťou. Laco mal v nej už čosi odžité, detailne poznal jej chod, preto mu ju celkom spontánne zverili do opatery. A tak pre neho a manželku Božku začala nová etapa života. V roku 1978 som skončil školu, prišla vojna a po nej klasický flek v byrokratickej mozoliarni. No curriculum vitae sa fakt krúti. Cez neben džob som sa vrátil k Lacovi, tam, kde som pred rokmi začínal.

U Laca ma udivoval jeden úžasný fenomén. Vôľa. Bola ukutá z driny, za vetra, dažďa, snehovej metelice a z kvanta nevyspytateľných prekážok. Mal nízku územčistú postavu, žily vyťahané od roboty, svalnaté nohy zrastené so skalou, tvár ošľahanú od vetra, ramená ošúchané od krosien. To každodenné plahočenie sa v ňom ukladalo a premieňalo na pozitívnu energiu. Na množstvo dobrej energie. Tá zjavne prenikala aj do okolia. Laco mal v jadre priateľskú povahu. Dobrácky úsmev od rána do večera. Úprimné modré očka a človečina z neho išla na diaľku. Ľudský tvor totálne nasiaknutý horou. Akoby pochádzal z rozprávky o medvedíkoch. Starý huňáč so synom chodili po lese a každé zvieratko objali. Tým celý les nasýtili láskou.

Objím ma.

To bol presne Lacov štýl. Spontánne gesto, prejavil ho svojsky, originálne. Čo na srdci, to na jazyku. A srdce mal vskutku veľké. A pary za dvoch. Disponoval úžasnou bojovou mentalitou a obrovským fyzickým potenciálom. Určite to bol dar zhora. S tou energiou mohol hory prenášať. No on len lámal váhové rekordy vo vynáškach na chaty. V súvislosti s obrovskou hmotnosťou bremena tvrdil:

Všetko je len v hlave.

Je pravdou, že nemal rád zbytočné slová. Na druhej strane nasával kvantum informácií. O dianí v horách a vo svete vedel toho veľa. Vo voľnejších chvíľach sa zvyčajne prehŕňal v štyroch či piatich denníkoch.